

بررسی مجموعه کتاب‌های مرجع سایت‌های اینترنت

• رضا رجبعلی بگلو^۱
کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی

■ مرجع سایت‌های اینترنت. تهیه و تنظیم: گروه تحقیق انتشارات فیض دانش: به سرپرستی فرید ثروتی ویشکایی، حمیده فیض آبادی، مریم چگینی. تهران: فیض دانش، ۱۳۸۶-۱۳۸۵.

با وجود فناوری‌های نوین و نوظهور در عصر ارتباطات، نیاز آدمی به رسانه‌های ارتباطی و اطلاعاتی همچون اینترنت بیش از پیش احساس می‌شود. با رشد حجم اطلاعات رقومی و زمان زیادی که افراد صرف مطالعه رسانه‌های الکترونیکی می‌کنند، اثرگذاری محیط رقومی بر رفتار مطالعه افراد کاملاً مشخص است. این که سهم این منابع اطلاعاتی ارزشمند در میزان مطالعه افراد چشم‌گیر بوده و یا این که مطالعه را باید به دو محیط الکترونیکی و چاپی تقسیم‌بندی نماییم، نیز کاملاً واضح است. قابلیت تعامل، غیرخطی بودن، دسترسی فوری به اطلاعات، هم‌گرایی متن، تصویر، صدا، فیلم و ... همگی نشان‌دهنده ویژگی‌های رسانه الکترونیکی در مواجهه با رسانه چاپی است (لیو^۲، ۲۰۰۵، ص ۷۰۱). از طرف دیگر، با وجود این که رسانه چاپی توانایی‌های همزاد خود (رسانه الکترونیکی) را ندارد ولی در دسترس و سهل‌الوصول بودن این رسانه باعث شده تا این دو رسانه به‌عنوان مکمل یکدیگر مورد استفاده قرار گیرند. این دو منبع اطلاعاتی ارزشمند، به‌نوعی به هم مرتبط بوده و از رسانه‌ای برای تبلیغ و معرفی رسانه دیگر نیز استفاده می‌شود؛ به‌طور مثال، حجم منابع اطلاعاتی چاپی که در سایت آمازون^۳ معرفی می‌شود به‌اندازه‌ای است که این سایت را به‌عنوان درگاهی^۴ بزرگ برای معرفی کتاب‌ها، مجلات و دیگر منابع اطلاعاتی چاپی تبدیل کرده است. در عوض، از رسانه چاپی نیز برای تبلیغ، آموزش و فراگیری ویژگی‌های محتوایی رسانه الکترونیکی استفاده به‌عمل

می‌آید. این ویژگی مکمل بودن باعث شده تا هر دو رسانه به یکدیگر نیازمند بوده و وجود یکی، دیگری را تداعی و طلب نماید. مجموعه کتاب‌های «مرجع سایت‌های اینترنت» مجموعه کتاب‌هایی است که به‌منظور تبلیغ و شناساندن منابع و وبسایت‌های ارزشمند موجود در اینترنت تهیه شده تا به‌نحوی کاربران را به این منابع اطلاعاتی رهنمون سازد. این مجموعه کتاب‌ها، وبسایت‌های فارسی و غیرفارسی زبان را در موضوعات مختلف تهیه و تدارک دیده است. موضوعات مطرح‌شده در این مجموعه کتاب‌ها عبارتند از: پیراپزشکی، تاریخ و جغرافی، آموزش و پرورش، بورس‌ها و دانشگاه‌ها، ادبیات فارسی، ادیان و مذاهب، آموزش زبان، تربیت بدنی، پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی، نجوم، هنر، ورزش، مهندسی مکانیک، مهندسی مواد و متالورژی، مهندسی کشاورزی، مهندسی پزشکی، مهندسی عمران و معماری، مهندسی علوم نظامی، مهندسی صنایع و

وجود این که رسانه چایی توانایی‌های همزاد خود (رسانه الکترونیکی) را ندارد ولی در دسترس و سهل‌الوصول بودن این رسانه باعث شده تا این دو رسانه به‌عنوان مکمل یکدیگر مورد استفاده قرار گیرند

کتابخانه اطلاعات ارتباطات دانش‌شناسی

۶
۸
۳
۱

ایمنی، مدیریت، مهندسی برق و الکترونیک، کتاب‌های مرجع، مبانی آموزش زندگی در خانواده و جامعه، رایانه، کتابخانه‌ها، کتابداری و ناشران، فیزیک، علوم انسانی و اجتماعی، علوم تجربی، فقه و علوم اسلامی، فنی و حرفه‌ای، سرگرمی، شیمی، زیست‌شناسی و محیط زیست، سایت‌های ایرانی، ریاضیات، زمین‌شناسی و معدن، دندان‌پزشکی، روان‌شناسی، داروسازی، دام‌پزشکی، حسابداری، حقوق و مبانی بین‌الملل، چهره‌های ماندگار. با وجود این که عناوین و موضوع‌ها و عنوان‌های کتاب‌ها در بعضی از موارد با یکدیگر هم‌پوشانی داشته (مثل تاریخ و جغرافیا با تاریخ؛ کلیه رشته‌های مهندسی با مهندسی برق و الکترونیک و ...) و یا دقیقاً همان محتوای موضوعی را دربر می‌گیرد با این تفاوت که از سوی گردآورنده دیگری تهیه شده است (مثل ریاضیات و ریاضی)، دایره موضوعی نسبتاً کاملی از علوم و دانش بشری را دربر می‌گیرد. آن‌چه که در ابتدا در مورد مجموعه کتاب‌های «مرجع سایت‌های اینترنت» می‌توان گفت این است که این مجموعه از کتاب‌ها اغلب، متعلق به جامعه مخاطب خاصی نبوده و اگرچه در بعضی از موضوعات مثل ریاضیات، فیزیک، آموزش و پرورش، علوم تجربی، علوم انسانی و اجتماعی و ... برای مخاطب خاصی (هم‌چون دانش‌آموزان) تهیه و تدارک دیده شده است، اغلب به رده سنی، فکری و اجتماعی خاصی تعلق نداشته و از این حیث جزء منابع اطلاعاتی با مخاطب عام طبقه‌بندی می‌شود. «مرجع» بودن این مجموعه از کتاب‌ها نیز در مورد مراجعه قرار گرفتن این مجموعه از کتاب‌ها به‌عنوان منبع اطلاعاتی دست دوم (هم‌چون کتاب‌های مرجع) دلالت می‌کند. مجموعه کتاب‌های «مرجع سایت‌های اینترنت» شباهت بسیار زیادی با یکی از ابزارهای کاوش به نام راهنمای موضوعی دارند. ابزارهای کاوش در اینترنت دو نوع هستند: راهنمای موضوعی و موتورهای کاوش. هر کدام از این ابزارها، ساختار متفاوتی داشته و هدف و رویکرد متفاوتی را دنبال می‌کنند. البته هر کدام مزایا و محدودیت‌هایی نیز دارند. این ابزارهای کاوش به دو شیوه «جستجوی کلیدواژه‌ای» و «مرور یا انتخاب»، کاربران را به اطلاعات مطلوب خود رهنمون می‌سازند. از میان این دو روش کاوش در اینترنت، راهنمای موضوعی بیش از موتورهای کاوش به اهداف و عملکرد

این مجموعه از کتاب‌ها نزدیک‌ترند. بنابراین در این جا لازم به‌نظر می‌رسد تا نیم‌نگاهی به ویژگی‌ها و رویکرد این ابزار کاوش در محیط وب بیندازیم تا نه تنها شناختی کامل‌تر از این مجموعه کتاب‌ها به‌دست آوریم، بلکه این مجموعه از کتاب‌ها با دیدی انتقادی مورد بررسی قرار دهیم. راهنمای موضوعی وب، پایگاه‌هایی هستند که اطلاعات مربوط به صفحات وب را توسط نیروی انسانی در پایگاه خود نمایه‌سازی می‌کنند (کوشا، ۱۳۸۱، ص ۲۶). در واقع این ابزارهای کاوش به‌وسیله ویراستاران برگزیده خود، صفحات وب را بر اساس معیارهای مشخص و مدونی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهند. این راهنماهای موضوعی اغلب، از نظام سلسله‌مراتب موضوعی برای در دسترس قرار دادن اطلاعات استفاده می‌کنند (واژه‌نامه پیوسته علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی)^۵. از آن‌جا که فرایند گردآوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات توسط نیروی انسانی انجام می‌پذیرد، از کیفیت و ارزش نسبتاً بالایی برخوردار هستند. این راهنماها نیز به دو دسته تقسیم می‌شوند: راهنمای موضوعی عمومی که تقریباً کلیه موضوعات و حوزه‌های دانش بشری را پوشش می‌دهند و راهنمای موضوعی خاص که صفحات وب مربوط به حوزه خاصی از دانش را دربر می‌گیرند. راهنمای موضوعی وب نسبت به موتورهای کاوش مزایا و ویژگی‌های منحصر به‌فردی دارند. کیفیت بهتر اطلاعات یکی از این ویژگی‌هاست. از آن‌جا که فرایند نمایه‌سازی و تجزیه و تحلیل صفحات وب در راهنمای موضوعی وب توسط نیروی انسانی انجام می‌شود، اطلاعات نمایه شده در این پایگاه‌ها از کیفیت بالاتری برخوردار است. به‌علاوه ساختار موضوعی و سلسله‌مراتبی در راهنمای موضوعی وب به استفاده‌کنندگان این امکان را می‌دهند با سرعت بیشتری به صفحات دلخواه خود دسترسی پیدا کنند. شباهت این مجموعه از کتاب‌ها با راهنمای موضوعی وب در این است که این کتاب‌ها نیز ساختار سلسله‌مراتبی دانش را هم‌چون راهنمای موضوعی وب رعایت می‌کنند. یعنی سلسله‌مراتب بالا به پائین دارند. با این تفاوت که سلسله‌مراتب دانش در راهنمای موضوعی به‌صورت یکجا و در یک نمای کلی ارائه می‌شوند ولی این مجموعه از کتاب‌ها به‌صورت حوزه موضوعی و تحت یک عنوان خاص به معرفی وب‌سایت‌ها می‌پردازند. دسترسی به

**مجموعه کتاب‌های «مرجع سایت‌های اینترنت»
مجموعه کتاب‌هایی
است که به منظور تبلیغ
و شناساندن منابع و
وبسایت‌های ارزشمند
موجود در اینترنت تهیه
شده تا به نحوی کاربران
را به این منابع اطلاعاتی
رهنمون سازد**

به وبسایتی^۶ اشاره شده است که محتوای موضوعی آن کاملاً به دانش‌آموزان تعلق دارد. در این وبسایت، بانک سوالات سال‌های مختلف دبیرستان تهیه و در وبسایت قرار داده شده است. علاوه بر این، سوالات به صورت عمومی نیز طبقه‌بندی شده‌اند به گونه‌ای که سوالات به رده‌های زبان انگلیسی، فیزیک و نظایر آن تقسیم‌بندی شده است. وبسایت دیگری^۷ از همین کتاب که متعلق به مرکز آموزش صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران است نیز همانند وبسایت قبل به دانش‌آموزان تعلق دارد. به غیر از چند وبسایتی که در ابتدای این کتاب، مطالب را به زبان فارسی ارائه می‌کنند، بقیه وبسایت‌ها به زبان انگلیسی هستند ولی بیشتر به دانش‌آموزان تعلق دارند. یکی از این وبسایت‌ها^۸ به سرگرمی‌های علمی و آزمایش‌های سرگرم‌کننده در رشته‌های مختلف علوم تجربی می‌پردازد که برای دانش‌آموزان مسلط به زبان انگلیسی مفید خواهد بود. مرجع سایت‌های اینترنت «فنی و حرفه‌ای» نیز با دربرداشتن حوزه‌های موضوعی مختلفی همچون: صنایع غذایی، کشاورزی، چوب و کاغذ، حسابداری، جوش کاری، مواد، هنر، ساختمان، تاسیسات و ... به حوزه گسترده‌ای از علوم می‌پردازد که به مشاغل و حرفه‌ها مرتبط است. به عنوان مثال، وبسایت انجمن جوش آمریکا^۹ یکی از وبسایت‌های مفید در زمینه جوش کاری محسوب می‌شود که در این کتاب معرفی شده است. یکی دیگر از وبسایت‌های مرتبط با حوزه موضوعی ساختمان، انجمن سیمان پرتلند^{۱۰} است که به ارائه مطالبی جالب توجه و مفید در زمینه کاربرد سیمان و بتون در تاسیس ساختمان، راه‌آهن، پیاوه‌رو، ذخایر آبی و ... به خوانندگان ارائه می‌کند. مرجع «سایت‌های ایرانی» نیز به معرفی وبسایت‌ها و وبلاگ‌های حقیقی و حقوقی می‌پردازد که در زمینه گردش‌گری، سازمان‌ها، اشخاص، پایگاه‌های اطلاع‌رسانی، انجمن‌ها، اصناف، خبرگزاری‌ها، دانشگاه‌ها، کتابخانه‌ها، دایره‌المعارف‌ها، صنایع دستی، تفریح و سرگرمی و ... اختصاص دارد. از وبسایت‌هایی که در این کتاب معرفی شده است انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران و نیز شاخه فارس این انجمن، وبسایت نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، وبسایت انتشارات سمت و دیگر ناشران، باشگاه پژوهشگران جوان و ... می‌باشد. همان گونه که در مثال‌های بالا آمده دایره موضوعی این کتاب

مجموعه کتاب‌های «مرجع سایت‌های اینترنت» در یک قفسه می‌تواند شباهت این دو را بیشتر نماید. هر چند که این مجموعه از کتاب‌ها ابزاری برای دسترسی به وبسایت‌ها در وب محسوب می‌شوند صرف دسترسی به این مجموعه از کتاب‌ها دسترسی به محتوای وبسایت‌ها را ممکن نخواهد ساخت، در صورتی که دسترسی به راهنماهای موضوعی به خودی خود، به دسترسی به این وبسایت‌ها منجر خواهد شد. شباهت دیگر این دو ابزار، کیفیت ارائه مطالب می‌باشد که با توجه به گزینشی بودن آن‌ها، وبسایت‌ها از میان انبوهی از منابع اطلاعاتی مشابه انتخاب می‌شوند. از آن‌جا که از تخصص گروه تحقیق انتشارات فیض دانش در انتخاب وبسایت‌ها، اطلاعاتی در دسترس نیست، تنها با بررسی دقیق این منابع اطلاعاتی ارزشمند می‌توان در مورد شایستگی این وبسایت‌ها اظهار نظر نمود. راهنماهای موضوعی وب به دو دسته عمومی و اختصاصی تقسیم می‌شوند در حالی که مجموعه کتاب‌های «مرجع سایت‌های اینترنت» صرفاً موضوعی خاص است. این مجموعه از کتاب‌ها به شرحی مختصر از محتوای وبسایت‌های معرفی شده نیز می‌پردازد که بر غنای محتوایی این مجموعه از کتاب‌ها می‌افزاید. به علاوه، با در اختیار قرار دادن دیسک فشرده‌ای از وبسایت‌های معرفی شده و با همراه داشتن پیوندهای آن‌ها، امکان دسترسی به محتوای وبسایت‌ها نیز فراهم آمده است. آنچه مجموعه کتاب‌های مرجع سایت‌های اینترنت به دنبال آن می‌باشد، تقریباً همان چیزی است که راهنماهای موضوعی عمومی و خاص آن‌را دنبال می‌کنند. در واقع این مجموعه کتاب‌ها، دسترسی کاربران اینترنت در ایران را به صفحات و وبسایت‌های موضوعی و محدودی مرتبط با کاربران ایرانی را سهولت می‌بخشد. در واقع صفحاتی را که راهنماهای موضوعی عام و خاص در محیط وب برای کاربران معرفی می‌کنند، مجموعه کتاب‌های «مرجع سایت‌های اینترنت» نیز به عنوان کتابی مرجع، صفحات موضوعی وب را با توضیحاتی به نسبت کافی، برای کاربران ایرانی زبان، این بار در محیط چاپی عرضه می‌کنند. در ادامه نمونه‌هایی از کتاب برای آشنایی بیشتر با این مجموعه از کتاب‌ها و نقد و بررسی دقیق‌تر آن‌ها ارائه می‌شود. در کتاب مرجع سایت‌های اینترنتی علوم تجربی

با در نظر گرفتن این نکته که این مجموعه از کتاب‌ها بیشتر حوزه‌های موضوعی دانش را در بر می‌گیرند، و حوزه‌های مختلف دانش نیز از همپوشانی خاصی برخوردار می‌باشند، طبیعی است که بعضی از حوزه‌های موضوعی در بیش از یک کتاب آمده باشند

کتابخانه اطلاعات ارتباطات دانش‌شناسی

۶
۸
۳
۱

بسیار گسترده بوده و از حوزه جغرافیایی ایران نیز فراتر نمی‌رود. مرجع سایت‌های اینترنتی «کتاب‌های مرجع» نیز با معرفی وبسایت دایره‌المعارف‌ها، فرهنگ‌ها، زندگی‌نامه‌ها، سایت‌های بارگذاری رایگان کتاب، زندگی‌نامه و ... مشتاقان این‌گونه منابع اطلاعاتی را به وبسایت‌های مورد نظر رهنمون می‌سازد. از جمله دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، بریتانیکا^{۱۱}، ویکی‌پدیا^{۱۲}، کلمیا^{۱۳}، انکار تا^{۱۴}، سدسازی، فلسفه، فیزیک، خاورمیانه و دایره موضوعی این کتاب نیز بسیار گسترده بوده و حوزه‌های موضوعی خاصی مثل فلسفه یا فیزیک را نیز پشتیبانی می‌کند. کتاب «کلیه رشته‌های مهندسی» طیف وسیعی از علوم مهندسی را در بر می‌گیرد. مهندسی استخراج مواد، انفجار، برق، پالایش، جوش کاری، سازه، نساجی، نفت، رایانه، مواد، متالورژی و ... موضوعاتی هستند که در این کتاب به آن‌ها پرداخته شده است. هرچند که کتاب دیگری با عنوان «مهندسی مواد و متالورژی» که یکی از موضوعات فرعی مطرح شده در این کتاب می‌باشد، نیز تهیه و گردآوری شده است. کتاب «ادیان و مذاهب» به معرفی ادیان و مذاهب غیراسلامی می‌پردازد. از آن‌جا که مسیحیت از نظر جمعیت، دین اول جهان می‌باشد، محوریت دینی این کتاب نیز بر این دین تأکید دارد. به‌علاوه ادیانی مثل آشوری، زرتشتی، بودا، یهودیت، تائو، شینو و ادیان التقاطی دیگری همچون بهائیت نیز در این کتاب آورده شده‌اند. کتاب «فقه و علوم اسلامی» نیز با معرفی دین اسلام و فقه اسلامی، جای خالی دین اسلام را در کتاب «ادیان و مذاهب» پر می‌کند. از جمله وبسایت‌هایی که در این زمینه وجود دارند عبارتند از: قرآن، حدیث، قوانین اسلامی، مراجع تقلید، مسائل شرعی و فقهی، مناسک دینی و کتاب «ادبیات فارسی» به معرفی وبسایت‌هایی می‌پردازد که به شعر و ادبیات فارسی ایران پرداخته است. علاوه وبسایت‌هایی که به معرفی افراد مشهوری همچون فروغ فرخزاد، سهراب سپهری، فردوسی، دهخدا، عطار، صادق هدایت و ... می‌پردازد؛ مرکز آموزش زبان فارسی، پایگاه اطلاع‌رسانی بنیاد ایران‌شناسی، فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران نیز جزء وبسایت‌های معرفی شده در این کتاب می‌باشند.

با در نظر گرفتن این نکته که این مجموعه از

کتاب‌ها بیشتر حوزه‌های موضوعی دانش را در بر می‌گیرند، و حوزه‌های مختلف دانش نیز از همپوشانی خاصی برخوردار می‌باشند، طبیعی است که بعضی از حوزه‌های موضوعی در بیش از یک کتاب آمده باشند. مثلاً وبسایتی^{۱۵} با موضوع جوش کاری، عیناً در دو کتاب «مرجع سایت‌های فنی و حرفه‌ای» (ص ۲۵۷) و «مرجع سایت‌های مهندسی مواد و متالورژی» (ص ۲۴) آمده است. این مساله نشان می‌دهد که موضوعات بین رشته‌ای در چند حوزه موضوعی مطرح شده و در فرایند گزینش این وبسایت‌ها که به مرور زمان انجام می‌شود، ممکن است یک وبسایت در چند کتاب مختلف معرفی شود. مساله بین‌رشته‌ای بودن بعضی از حوزه‌های موضوعی باعث می‌شود تا کاربر نتواند موضوعی خاص را از مجموعه کتاب‌های «مرجع سایت‌های اینترنت» پیدا کند. هم‌چنین تخصصی بودن بعضی از حوزه‌های موضوعی بهره‌گیران این نوع منابع اطلاعاتی را با سردرگمی مواجه خواهد ساخت. زیرا یافتن حوزه موضوعی خاصی که بین رشته‌ای بوده و تنها در یکی از حوزه‌ها می‌گنجد، بسیار دشوار خواهد بود. مثلاً حوزه موضوعی «نانو» که حوزه نوینی در دانش امروزی محسوب می‌شود، در سلسله موضوع‌های پزشکی، داروسازی، مهندسی مواد و متالورژی و ... کاربرد دارد. علی‌رغم این مشکل، وجود نمایه انتهایی کتاب که واژه‌ها و موضوعات مربوطه را فهرست نموده می‌تواند به بهره‌گیران این منابع اطلاعاتی سودمند باشد. وجود نمایه‌ای ساختاریافته، که بر مبنای اصول نمایه‌سازی تدوین شده باشد می‌تواند در بهبود بازیابی واژگان نمایه‌ای این مجموعه از کتاب‌ها مفید باشد، ولی نبود آن به‌عنوان نقص در مجموعه کتاب‌های مرجع سایت‌های اینترنت باعث شده تا بازیابی واژگان مرتبط با رده‌های موضوعی با مشکلات زیادی مواجه شود. مواردی از قبیل: عدم پیروی از قواعد برگه‌آرایی در مورد حروف (أ) و (الف) (در تمامی نمایه‌های انتهایی کتاب‌ها)، عدم رعایت قواعد مربوط به اسامی (استفاده از واژه‌های پروفیسور؛ «مرجع سایت‌های فنی و حرفه‌ای» (ص ۴۹۶) و دکتر «مرجع سایت‌های فنی و حرفه‌ای» (ص ۵۲۶) در ابتدای اسامی و القابی کردن آن در نمایه)، عدم پیروی از قواعد انتخاب موضوع در مدخل‌ها و استفاده از زبان نمایه‌سازی آزاد (در نمایه‌های انتهایی

هدف از انتشار این مجموعه از کتاب‌ها، «آسان نمودن [دسترسی] محققان، اساتید، دانشجویان، معلمان و دانش‌آموزانی است که برای دسترسی به مطالب مورد نظر خود، آموزش ندیده‌اند و تسلط کافی در این کار را ندارند»

و ... نشان از توجه خاص به دانش‌آموزان و خوانندگانی است که با زبان‌های خارجی آشنایی نداشته و خوانندگان بومی زبان ایران محسوب می‌شوند. با وجود این که در ابتدای کتاب نحوه استخراج سایت‌های اینترنتی از جست‌وجوی پیشرفته^{۱۸} موتورهای کاوش ذکر گردیده است، ولی اشاره‌ای به نام موتور کاوش نشده و خطمشی انتخاب این وب‌سایت‌ها مبهم بوده و برای نگارنده این سطور مشخص نیست.

پی‌نوشت‌ها:

1. Reza.beglou@gmail.com
2. Liu
- 3 www.amazon.com
- 4 Portal
- 5.ODLIS: Online Dictionary for Library and Information Science
- 6 www.oolum.ir
- 7 www.irib.ir/amouzesh/e/oloum3/
- 8 www.eskimo.com/~billb/index.html
- 9 www.aws.org/
- 10 www.cement.org/
- 11 Britanica
- 12 Wikipedia
- 13 Columbia
- 14 Encarta
- 15 www.microjoining.com/
- 16 www.dmoz.org/guidelines/include.html
- 17 www.dirsensei.com/blog/200717/06//edit/
- 18 Advanced search

ماخذ:

- کوشا، کیوان (۱۳۸۱). ابزارهای کاوش اینترنت: اصول، مهارت‌ها و امکانات جستجو در وب. تهران، کتابدار.
- Liu, Ziming.(2005). "Reading behavior in the digital: environment Changes in reading behavior over the past ten years". Journal of Documentation V.61, N.6, pp.701714-.
- ODLIS: Online Dictionary for Library and Information Science [On-line] Available: http://lu.com/odlis/odlis_d.cfm [accessed 10 Aug 2008]

تمامی کتاب‌ها) و ... نمونه‌هایی از نواقص نمایه‌های این مجموعه از کتاب‌ها محسوب می‌شوند. به نظر می‌رسد برای تهیه نمایه انتهایی کتاب از ابزارهای نمایه‌سازی خودکار استفاده گردیده است. استفاده از ساختار نمایه‌سازی درختی در نمایه کتاب با توجه به موضوعی بودن کتاب‌ها می‌توانست در بهبود بازیابی صفحات مورد نظر خوانندگان مفید باشد.

همان‌گونه که در پیش‌گفتار مؤلفان نیز ذکر شده است، هدف از انتشار این مجموعه از کتاب‌ها، «آسان نمودن [دسترسی] محققان، اساتید، دانشجویان، معلمان و دانش‌آموزانی است که برای دسترسی به مطالب مورد نظر خود، آموزش ندیده‌اند و تسلط کافی در این کار را ندارند». بر اساس پیش‌گفتار کتاب، از شیوه‌ای گزینشی در انتخاب و تدوین سایت‌های اینترنتی استفاده شده است. این صفحات شامل وب‌سایت‌ها و وب‌لاگ‌هایی هستند که در موضوعات مختلف دانش بشری پراکنده شده‌اند. نکته‌ای که درباره انتخاب وب‌سایت‌های این مجموعه از کتاب‌ها باید گفت این است که معیار معین، از پیش تعیین شده و مورد پذیرشی برای انتخاب صفحات و وب‌سایت‌ها وجود ندارد و این مسأله اعتبار این‌گونه کتاب‌ها را تا حدی به مخاطره می‌اندازد. هرچند ممکن است معیارهایی که مورد پذیرش همگان بوده و بر پایه اصول علمی مبتنی است، وجود نداشته باشد ولی حداقل اطلاع‌رسانی صحیح در مورد نحوه انتخاب این‌گونه منابع می‌تواند راه‌گشای افرادی باشد که در این زمینه فعالیت کرده و نیز از این منابع استفاده می‌کنند. به‌علاوه استفاده از راهنمای انتخاب منابع در بعضی از راهنماهای موضوعی وب، مثل اپن‌دایرکتوری^{۱۶} می‌تواند در افزایش کیفیت انتخاب وب‌سایت‌ها موثر بوده و اعمال نظرات شخصی جلوگیری به‌عمل آورد. بهره‌گیری از متخصصان موضوعی و استفاده از نظرات صاحب‌نظران حوزه‌های موضوعی در این‌گونه منابع اطلاعاتی، به‌نوعی راه را برای دسترسی همگان به وب‌سایت‌های ارزشمند هموارتر خواهد نمود. بهره‌گیری از راهنمایی‌های دیگر، راهنماهای وب مثل دیرنسنسی^{۱۷} نیز می‌تواند در این میان سودمند باشد. در مورد نحوه انتخاب وب‌سایت‌های این مجموعه از کتاب‌ها می‌توان گفت که انتخاب وب‌سایت‌هایی که به زبان فارسی هستند، در ابتدای کتاب‌های روان‌شناسی، علوم تجربی، چهره‌های ماندگار